

FEVZİ KARAKOÇ'UN TÜRK BASKI RESİM SANATINA ETKİLERİ

Fevzi Karakoç's Effects on Turkish Print Painting

Furkan LİMON¹, Hülya KAROĞLU²

ÖZET

Araştırmanın amacı, Fevzi Karakoç'un, özellikle özgün baskı çalışmalarının incelenerek, bu alana getirdiği katkılar ve üslup birliği üzerine belirli noktaları gün yüzüne çıkarmak ve sanatçının beslendiği kaynakları ortaya koymak olmuştur. Bu amaca ulaşmak için sanatçının eserleri tasarım öğeleri açısından incelenmiş ve elde edilen bulgularla sonuçlara ulaşılmıştır. Sanat, sanatçının hayal gücünü ve yaratıcılığını açıkça ifade edebilmesine olanak sağlar. Sanatın bir alanı olan baskı resim, duyu ve düşünceyi kalıplarla farklı yüzeylere aktarma işlemidir. Baskı çeşitleri Linol ve Ağaç Baskı, Gravür Baskı, Litografi Baskı, Serigrafi Baskı ve Mono Baskıdır. Araştırmanın birinci kısmında sanatçının yaşamı ve sanat anlayışına değinilmiştir. Fevzi Karakoç, eserlerinde bölgenin doğal yapısını da ele alan, hem sanatçı, hem de sanat eğitimcisidir. Eserlerinde genellikle at figürleri, sanatçının stilize yorumlarıyla kompozisyonlarındaki yerini almıştır. Bunun sebebini de Karakoç, yaşadığı bölgenin kültürünü dışa vurmak için, modern farklı eserler üretmenin ve alışa gelmiş farklı tekniklerle konuyu ele almanın genel amacı olduğunu vurgulamaktadır. Araştırmanın ikinci kısmında sanatçının çalışmaları ile katalog incelemesine yer verilmiştir. Eserleri belirli ölçütler eşliğinde (renk, kompozisyon, ön yapı ve arka yapı) olarak içerik ve tasarım açısından çözümlenmiştir. Bu araştırmanın yönteminde; Fevzi Karakoç'un eserlerinin incelenip, çözümlenmesi yapıldığı için içerik analiz yöntemi kullanılmıştır. Üçüncü kısımda ise Fevzi Karakoç ile röportaj yapılmıştır. Yapılan röportaja sanatçının da görüş ve cevapları eklenerek, araştırmaya orijinal bir boyut kazandırılmıştır. Sonuç olarak Karakoç tek kalıpta 7-8 renk basmayı deneyerek, basan sanatçılardan olmayı başarmıştır. Sanatçıyı özgün kılan doğup büyüdüğü coğrafyadan etkilenmesi ve ele aldığı eserlerinde at figürlerini, soyutlayıp hareket algısı oluşturarak seyircinin de düşünmesine olanak tanınmasıdır. Araştırmanın sonucunda Fevzi Karakoç'un sürekli yeniyi arayarak üreten bir sanatçı olduğu görülmektedir, özgün baskı alanında eğitimci kimliği de ön plana çıkmıştır. Sanatçı büyüdüğü coğrafyadan etkilenmiştir ve konuları bu çerçevede içerisinde geliştirmiştir. Atlar ve doğa görüntüleri çalışmalarında önemli bir unsurdur. Türk resim ve baskı sanatına katkı sağlamıştır. Sanatçıyla yapılan röportaj araştırmaya bir ufuk kazandırmış ve sanatçının öznel görüşlerini yansıtmıştır.

ABSTRACT

The aim of the research was to examine Fevzi Karakoç's original print works, to bring to light certain points about his contributions to this field and to reveal the sources that the artist feeds on. In order to achieve this aim, the works of the artist were examined in terms of design elements and the results were obtained with the findings. Art allows the artist to express his imagination and creativity clearly. Printmaking, which is a field of art, is the process of transferring emotions and thoughts to different surfaces with patterns. The types of printing are Linoleum and Woodblock Printing, Gravure Printing, Lithography Printing, Silk-screen Printing and Mono Printing. In the first part of the research, the artist's life and understanding of art were mentioned. Fevzi Karakoç is both an artist and an art educator who also deals with the natural structure of the region in his works. In his works, horse figures generally took their place in the compositions with the artist's stylized interpretations. The reason for this is that Karakoç emphasizes that it is the general purpose of producing modern different works and addressing the subject with different techniques than usual in order to express the culture of the region where he lives. In the second part of the research, the works of the artist and the catalog analysis are included. His works were analyzed in terms of content and design, accompanied by certain criteria (color, composition, front structure and back structure). In the method of this research, the content analysis method was used because Fevzi Karakoç's works were examined and analyzed. In the third part, an interview was made with Fevzi Karakoç. The artist's views and answers were added to the interview, adding an original dimension to the research. As a result, Karakoç tried to print 7-8 colors in a single mold and succeeded in being one of the artists who printed it. What makes the artist unique is that he is influenced by the geography where he was born and grew up and allows the audience to think by abstracting the horse figures in his works and creating a perception of movement. As a result of the research, it is seen that Fevzi Karakoç is an artist who constantly seeks the new and produces, and his educator identity in the field of printmaking has also come to the fore. The artist was influenced by the geography in which he grew up and his subjects developed within this framework. Horses and nature images are an important element in his work. He contributed to Turkish painting and printing art. The interview with the artist gave a horizon to the research and reflected the artist's subjective views.

Anahtar Kelimeler: Fevzi Karakoç, özgün baskı, sanatçı

Keywords: Fevzi Karakoç, printmaking, artist

EXTENDED ABSTRACT

The history of the art of printing dates back to the Paleolithic era. Early humans reflected their feelings and thoughts on their pressures. They reproduced their paintings with the molds they obtained by carving materials such as wood, stone and metal. The first print samples were found in Mesopotamia. Inscriptions carved on cylinders, the main material of which was wax and clay, were transferred to different surfaces.

More than one reproduction of an original graphic work is called printing. The original print image reaches wide audiences with its ability to be reproduced and purchased. In addition, the less it is printed, the more it is valued. With the invention of the printing press, the development of printing and graphic design accelerated and spread to large masses. İbrahim Müteferrika established the first printing house in the Ottoman Empire. History books and maps printed in the printing house are among the first examples of graphic design in Turkey. It is included in printmaking graphic techniques, which is an area of fine arts. Printing types; lithography (lithography), screen printing (silk printing), linoleum, engraving and woodblock printing

Fevzi Karakoç, born in Çankırı, is both an artist and an art educator, who also deals with the natural structure of the region in his works. He teaches courses in graphic design, oil painting and printmaking. Fevzi Karakoç has nearly 60 solo exhibitions and has won four awards in total. Karakoç has had an important place in the art of printmaking in Turkey. The artist has also made significant contributions to student education in terms of academics. In his works, horse figures usually take their place in the compositions with the artist's stylized interpretations. Karakoç emphasizes that the reason for this is the general purpose of producing different modern works and dealing with the subject with different techniques from the usual in order to express the culture of the region he lives in. As a person who is always based on production, Karakoç tried to print 7-8 colors in a single mold for the first time and succeeded in being one of the artists who print. Among the techniques he applied in printing, mezotinta and aquatinta can be given as examples. According to Karakoç, art is a way of life. He also states that educating societies and raising their aesthetic tastes are one of the most important elements for their civilization. Karakoç, who has works in almost every field of printing art, talked about the importance of human health while printing and mentioned that we should protect our hands by breathing from materials such as acid as little as possible.

In this study, the history of the original print painting and the printing techniques, the life of Fevzi Karakoç, and the interview including his ideas about art and the artist are included. In addition, the works of Karakoç; analyzed as color, composition, front structure and back structure and examined under the headings. Since the works of Fevzi Karakoç were examined and analyzed, the content analysis method was used as a method.

GİRİŞ

Sanat, kişinin kendisini rahatça ifade etmesine olanak sağlamaktadır. Sanatçı, dışsal ve içsel dünyasını çeşitli renkler ve formlar yardımıyla çalışmalarına aktarır. Bu renk ve formları en eski duvar resimlerinde de görülmektedir, günümüzde ise sıkça kullanılan dijital sanat eserlerinde göze çarpmaktadır. Ayrıca sanat, toplumların sosyal, ekonomik ve kültürel yaşayış biçimine göre benzerlikler göstermektedir. Kültürel miras, sanat eserleri aracılığıyla nesilden nesile aktarılır. Türk sanatı da Asya'dan Anadolu'ya farklı kültürlerden etkilenmiştir. Günümüze ulaşan pek çok eserde bu etkileri görmek mümkündür (Kayahan, 2020: 158).

Araştırmanın amacı, Fevzi Karakoç'un, özellikle özgün baskı çalışmalarının incelenerek, bu alana getirdiği katkılar ve üslup birliği üzerine belirli noktaları gün yüzüne çıkarmak ve sanatçının beslendiği kaynakları ortaya koymak olmuştur. Bu amaca ulaşmak için sanatçının eserleri tasarım öğeleri açısından incelenmiş ve elde edilen bulgularla sonuçlara ulaşılmıştır. Sanatçının eserleri belirli ölçütler eşliğinde (renk, kompozisyon, ön yapı ve arka yapı) olarak içerik ve tasarım açısından çözümlenmiştir. Bu araştırmanın yönteminde; Fevzi Karakoç'un eserlerinin incelenip, çözümlenmesi yapıldığı için içerik analiz yöntemi kullanılmıştır.

Fevzi Karakoç, genel olarak eserlerinin çoğunda at sembolleri kullanmaktadır. Bu sebepten kendi yaşadığı bölgenin veya coğrafyanın kültürünü dışa vurarak, modern ve farklı bir şeyler yaratabilme arzusu içindedir. Yani bir at resminin benzerinin tekrarını yapmak yerine, kültürümüzün içinde olduğu ama göze sokulmayacak şekilde eserler meydana getirmektedir. Aslında hem özgün hem de üretmeye dayalı bir kişiliğinin olduğunu söylemek mümkündür. Sanatçı ayrıca toplamda dört tane ödül kazanmıştır.

Karakoç' a göre sanat; bir yaşam biçimi olmakla birlikte, toplumların eğitilmesi, estetik beğenilerinin yükselmesi ve medenileşmeleri için gereken en büyük unsurlardan biridir. Hemen hemen baskının her alanında çalışmaları bulunan Karakoç, baskı yaparken insan sağlığının öneminden bahsetmiş ve asit gibi malzemelerden mümkün olduğunca az tenffüs ederek, elleri korumamız gerektiğine değinmiştir. Baskıda uyguladığı teknikler arasında mezotinta ve aquatinta örnek olarak gösterilebilir.

Bu çalışmada Fevzi Karakoç'un kim olduğu, sanat ve sanatçı hakkındaki fikirlerinin de yer aldığı konulardan oluşan röportaja yer verilmiş, aynı zamanda Karakoç'un eserleri başlıklar altında incelenerek araştırmanın gelişme, bulgu ve sonuçları oluşmuştur.

1.Baskı Sanatının Kısa Tarihçesi

Özgün bir grafik çalışmasının birden fazla çoğaltma işlemine baskı denmektedir. Özgün baskı sanatçıları eserlerini az sayıda bastığı için numaralandırır. Baskının değeri basılma sayısına göre farklılık göstermektedir. Ne kadar az basılmışsa o kadar değerlidir (Kınık, 2015: 178).

Baskı sanatının tarihi serüveni Yontma Taş Devri'ne dayanmaktadır. İlk örnekleri mağaralarda görülmüştür. O dönemde insanlar baskı etkinliklerini duygu ve düşüncelerini aktarmak için kullanmıştır. Resimlerini tahta, taş ve metal gibi malzemeleri oyarak elde ettikleri kalıplar ile çoğaltmışlardır. İnsan yaşamıyla ilgili en eski kalıntı eserler kemik ve taşlarla kazınmış şekillerdir. Ana malzemesi balmumu ve kil olan silindirlere oyulmuş yazılar farklı yüzeylere aktarılmıştır. Asurlular ve Sümerler kil üzerine baskı yapmışlardır. Babiller ve Mısırlılar ise çeşitli tahta malzemelerinin üzerine oydukları şekillere boya sürerek mühür olarak kullanmıştır (Kınık, 2015: 15).

Baskı alanında bilinen en eski eser M.S. 868 yılında Çinlilere ait Budizm temalı ilk ağaç baskı "Diamond Sutra"dır. Geleneksel olarak 5 farklı baskı tekniği bulunmaktadır. Mono Baskı: Cam yüzeye mürekkep sürülür ve mürekkebin üstüne baskı kâğıdı yerleştirilir. Kâğıdın arka tarafından çizim yapılır. Bu esnada çizilen alanlarda görüntü oluşur. Oluşan görüntüye kısa aralıklarla kontrol ederek şekillendirme yapılır. Mono baskıda kalıp kullanılmadığı için aynı görüntüyü tekrar elde etmek mümkün değildir. Ağaç ve Linol Baskı: Linolyum malzemesini, Frederick Walton isimli mucit keşfetmiştir. Linol ve ağaç baskının yapım aşamaları birbirine benzemektedir. Kalıp yüzeyi tasarıma göre oyulur ve dokular elde edilir. Merdane yardımıyla kalıbın yüksekte kalan kısmına boya sürülür bu yüzden çukur kısmı beyaz kalır (Kayahan, 2019: 1136).

Gravür Baskı: Baskıda kullanılan metal kalıplar Avrupa'da 15 yy. da ortaya çıkmıştır. Basılması istenilen görüntü; Gofre, Mezotinta, Asit Yedirme, Akuatinta ve Kuru Kazıma gibi çeşitli yöntemlerle metal levhaya aktarılır ve mürekkeple kaplanır. Levhanın yüzeyi temizlenir ve üzerine yerleştirilen kâğıda baskı uygulanarak görüntü elde edilir. Gravür baskı, detayları daha güzel verdiği için ağaç ve linol baskıya oranla fazlaca tercih edilmektedir. Litografi (Taş Baskı): 18 yy.'da Johann Alois Senefelder tarafından keşfedilmiştir. Yağlı kalemle, pürüzsüz bir taşın üstüne görüntünün çizilmesi ile elde edilir. Bu teknikte, kalıp suyun içine konulur ve çıkarılır. Daha sonra kalıbın üzerine kâğıt bastırılarak taş baskı elde edilmiş olur. Serigrafi (İpek Baskı): Kasnağın üzerine ipek gerdirilir. Desenin emülsiyon yardımıyla pozlandırılması sağlanır. Mürekkep ragle ile baskı yüzeyine aktarılır (Kayahan, 2019: 1136).

Sanatın bir alanı olan baskı resim, duygu ve düşüncenin kalıplarla farklı bir yüzeye aktarma işlemine denilmektedir. Baskı resim, çok sayıda kopya elde edilebilmesine imkân sağlamaktadır. Sanatçının tasarımcı kimliği baskı resmin aşamalarını ve sayısını belirlemede rol oynamaktadır (Fırıncı, 2013: 128). Bu baskılar özgün bir tasarımın çoğaltılmasına olanak tanır. Çalışmanın kalıbını sanatçısı belirlemektedir. İbrahim Mütefferika'nın "Tarih-i Hind-i Garbi" kitabı Türkiye'de çoğaltma tekniğiyle basılan ilk kitap olma özelliğini taşır. Ayrıca ilk taş baskı atölyesi Henry Cayol tarafından Beyoğlu'nda 1831 yılında kurulmuştur. Hüsrev Paşa'ya ait Nuhbet't-talim isimli eser burada basılmıştır (Abacı, 2018: 65).

Baskı resim, çoğaltılabilme özelliğine sahiptir. Bu sebeple çok fazla kişiye ulaşması kolaylaşmaktadır. Farklı sanat alanlarıyla karşılaştırıldığında; takasa uygunluğu, başış yapılabilmesi ve satın alınabilir olması, toplumlar arası masrafsız paylaşım imkân sağlamaktadır (Demir, 2011: 78). Matbaanın bulunması grafik tasarımın geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır (Tarlakazan, 2017: 182).

Ayrıca baskı resim grafik tekniklerinin içinde yer alır. (Turani, 2015). Güzel Sanatlar Akademisinin Grafik bölümüne bağlı serigrafi ve gravür atölyelerinde eğitim gören sanatçılardan bazıları; Fevzi Karakoç, Nail Peyza, Hayati Misman, Güngör İblikçi, Ergin İnan, Hüseyin Bilgin, Aydın Ayan, Utku Varlık, Mustafa Plevneli, Alaattin Aksoy Devrim Erbil, Gündüz Gönlönü, Mehmet Güler, Ali Teoman Germener, Süleyman Saim Tekcan, Erol Deneç, Gören Bulu, Gül Derman, Hasan Pekmezci, Mehmet Güler, Hüsametdin Koçan, Ali İsmail Türemen, Kadri Özyayte' dir. Bu sanatçılar, Türk özgün baskı sanatının gelişiminde katkıda bulunmuştur (Kıran, 2016: 73).

2.Sanatçının Yaşamı ve Sanat Anlayışı

Fevzi Karakoç 1947 yılında Çankırı doğumludur. 1968-72 yılları arasında İstanbul Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'ndan mezun olmuştur. 1974 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu'na asistan olmuştur. Karakoç, 1979 yılında Salzburg Yaz Akademisi'nde çalıştığı litografileri ile Salzburg Şehir Ödülü'nü almıştır. 1983 yılında Özgün Baskı Resim dalında Sanatta Yeterlilik yapmıştır. 1986 yılında Doçent, 1993 yılında Profesör olmuştur. Karakoç, 2002 Ocak ayına kadar Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde çalışmıştır. 2002 Şubat ayından itibaren Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğretim üyeliğine devam etmektedir (URL 1).

“Karakoç bize bir öykü, anlam ya da mesaj iletmez. Seçtiği figürler ve tasvirler hiçbir öz taşımaz. Resim onda bir taşıyıcı ya da bir temsil mekanizması değil, varılmak istenen amacın bizzat kendisidir. Bu nedenle resmi ikincil kılıp da bir anlatı üretmeyi reddeder. Kendi dışına gönderme yapacak bir resim ona yabancıdır. Karakoç'ta resim, resim içindir” (Yalın, 2020: 46).

Fevzi Karakoç eserlerinde yaşadığı coğrafyadan etkilenmiştir. Eserleri incelendiğinde bu etkileşimler hemen göze çarpmaktadır. Sanatçı belirli bir konuyu anlatmak yerine zaman-mekân ilişkisi olmayan, canlı ve cansız varlıkları üst üste sıralı ve mesafeleri eşit bir biçimde yerleştirmiştir. Benzer objelere farklı anlamlar kattığı görülmektedir. Eserlerinde yer alan atlar; Türklerde atlı göçebe kültürün özelliğini yansıtmaktadır (Kasap, 2010: 78). Karakoç, yaşadığı coğrafyanın bir parçası olan atı ve atlı kültürü eserlerine işlemiştir (Demirel ve Yayan, 2020: 1777).

Fevzi Karakoç'un eserlerindeki nesnelere gerçekte görünenin dışında sanatçının algı biçimiyle ilişkilendirilmiştir. Eserleri hayal dünyasının bir tasviridir. Karakoç'a göre figürler olduğu gibi aktarılmak zorunda değildir. Bu görüş, özgün baskı resimlerinde de görülmektedir. Sanatçı, bilinçli ve doğaçlama denemelerle tecrübeleri ve hisleri doğrultusunda eserini oluşturur. Farklı arayışlarla ve farklı yöntemlerle özgün çalışmalar yapılabileceğini düşünmektedir (Gülses, 2014: 85-102).

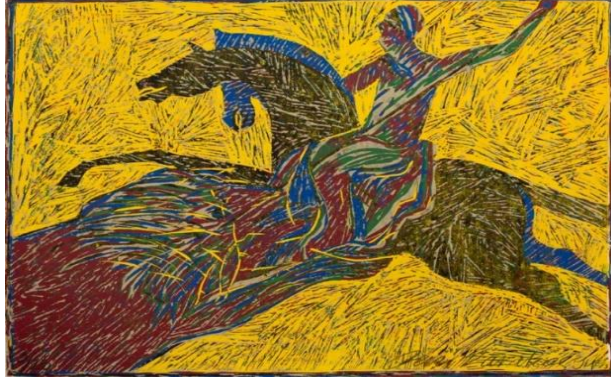
Doğaçlama ortaya çıkardığı çalışmalarını, daha heyecanlı yaptığını söylemiştir. Her bir dokunuşunu boya tazeyken tamamlamaktadır. Karakoç, baskı resim de; teknik malzemelerle, kompozisyon, biçim ve renk gibi yeni yöntemler denemiştir. Yaşadığı coğrafyanın kültürünü evrenselleştirme amacındadır. Bu sebeple Anadolu'da göçebe Türklerde önemli bir yer tutan at figürünü eserlerinde kullanmıştır. Sanatçının kullandığı baskı teknikleri; litografi, ipek baskı, metal baskı, linol baskı ve ağaç baskıdır. Ağaç ve linol baskıda birden fazla rengi uygulamanın zorluğundan dolayı tek kalıpla bu zorluğu ortadan kaldırmıştır. Bu teknikte malzeme ve zamandan avantaj sağlandığını fakat baskı bittiğinde kalıbın bir daha kullanılmadığını söylemektedir. Bundan dolayı ilk baskı sayısını fazla yapmaktadır. Ağaç baskıları genellikle 50x70 cm boyutlarındadır. Zeminde şeffaf boyalar tercih etmektedir. Baskılarını kâğıdın tamamını kullanarak meydana getirmektedir. Karakoç, özgün baskı resimlerinde figürleri belli bir uyum içinde tekrarlayarak uygulamaktadır. Baskıda kullandığı tekniklere mezotinta ve aquatinta örnek olarak gösterilebilir (Gülses, 2014: 85-102).

Sanatçı, eserlerindeki figürleri güncel olayları soyutlayarak aktarmaktadır. Anadolu'nun kültürü haline gelmiş atları kendisine has bir şekilde yorumlayarak tasvir etmektedir. Çizgisel ifade kullanımı ve gerçek dışında betimlemesiyle ayrıntılara yer vermemesi onun özgün bir kimliği haline gelmiştir (Ersoy, 2004: 300). Fevzi Karakoç'un 1972 den başlayarak bugünlere kadar 60 a yakın Kişisel Sergileri olmuştur. Ayrıca çok sayıda ulusal ve uluslararası grup ve karma sergilere katılmıştır. Sanatçı, 1979 Salzburg Şehri Onur Ödülü, 1981 Devlet Resim Heykel Sergisi Ödülü, 1983 Devlet Resim Heykel Sergisi Ödülü, 1983 Viking Kâğıt, Baskı resim Ödülü olmak üzere, dört tane ödülün de sahibidir (URL 2).

Fevzi Karakoç'un almış olduğu Viking Kâğıt Baskı Resim Ödülleri; 1983'te “Dansa Hazırlık” litografi ve “Dans” Renkli Aquatinta, 1985'te “Düşüş” gravür ve “Hünername” gravürüdür (Öztürk, 2016: 84-89).

3.Sanatçının Çalışmaları ve Katalog İncelemesi

Bu bölümde Fevzi Karakoç'un 8 farklı eserine, tasarımın bazı ilke ve elemanları doğrultusunda içerik analizi yapılmış ve yorumlanmıştır.

Resim 1. Fevzi Karakoç, Aslan Avı, 1994, Tahta Baskı, 50x70 cm (URL 3).

Renk: Resimde arka planda sarı renk hakim olmuştur. Manzara tasvirinin nerede geçtiği belli olmamakla birlikte arka planın sarı olması, sanatçının yaşadığı çevreden dolayı, savan bitki örtüsünü tasvir ettiği düşünülmektedir. Özellikle resimde sarı kırmızı mavi ve siyah renkleri belirgin olarak kullanılmıştır. Resimdeki oyulan ağaç baskı kalıbı olduğundan dolayı, yoğun dokular oluşmuş ve renk kontrastlıkları belirgin bir şekilde hissedilmektedir. Arkada duran at ise mavi ve diğer atın yelesi ile ilk atın yelesi, iki ata da ait bir görüntü oluşturmaktadır. Resimde genel olarak renkler canlı ve parlak kullanılmıştır.

Kompozisyon: Resimde açık bir kompozisyon vardır. Çünkü atın kuyruğu ve soldaki yol, devam ediyor hissiyatı vermektedir. Yerleştirmede kuruluş olarak üçgen bir kompozisyonun baskın olarak kullanıldığı görülmektedir. Figürün sol kol çizgisi hariç düşünülürse, figürün başı üçgenin üst ucunu oluşturmaktadır. Ayrıca sol kol ile arka zemin arasında da küçük bir üçgen görülmektedir. Bu durum kompozisyonda bir hareket oluşturmaktadır.

Ön yapı: Bu çalışmada sadece iki at ile atın üzerinde bir tane insan tasviri bulunmaktadır. Atı sola doğru sürmekte olan bir insan yer almakta ve aynı zamanda atın önde bir ayağı, arkada iki ayağı gözükmemektedir. At ve insan tasviri tek boyutlu olarak stilize edilmiş ve işlenmiştir. Atla insan tasviri estetik bir kaygıyla birlik içinde olduğu görülmektedir. Atın kafası havaya doğru kalkmış vaziyette resmedilmiştir. Arkadaki atın kafası öne doğru inik şekildedir. Atın ön ayağının ortasına kadar ve vücudunun yarsını alt soldan kaplayan çapraz bir desen de oluşmaktadır.

Arka yapı: Arka planda sarı rengin kullanılması, sanatçının yaşadığı coğrafyanın savan bitki örtüsüne gönderme yapmaktadır. Bu resimdeki atlar Türk mitolojisindeki Burşun (ikiz) atlar ile benzerlik göstermektedir. Resimde hem mitolojiyle hem de yaşanan coğrafya ile bir bağ kurma kaygısı görülmektedir Genel olarak çalışmada soyutlama hakimdir.

Resim 2. Fevzi Karakoç, Atlı Sultan, 1998, Litografi, 78x56 cm (URL 4).

Renk: Resimde arka planda siyah kırmızı ve beyaz renk hâkimdir. Özellikle kırmızı beyaz ve siyah renkleri resimde çok yoğun olarak kullanılmış. Resimdeki renkler tam olarak belirgin bir halde bulunmuyor. Eserin ismiyle bağlantılı olarak Sultan'ın başında sarı renkli noktalamalarla kavuk yapılmıştır. Atın kafasının içi siyah renkle doldurulmuş. At ve üstündeki insan tamimiyle siyah renkte. Resmin sağ köşesinden çapraz şekilde üste doğru giden ve adamın tam üstünden geçmiş siyahlı beyazlı aynı hizada birbirini takip eden eğik çizgiler mevcut. Resimde genel olarak renkler mat ve soluk olarak yer almıştır.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda eşkenar dörtgenlerin ortadan iki yanlara doğru simetriğe yakın bir yerleşimi söz konusudur. At figürü dörtgenleri bölecek ve hareket oluşturacak şekilde yerleştirilmiştir. Sağ üst taraftaki çizgiyle, küçük üçgen bir alan elde edilmiştir. Yine atın alt tarafında sivri ucu ortada ve atı kesmekte olan büyük bir üçgen, kuruluş ve yerleştirmeyi oluşturmaktadır. Çizgi formları kenarlara doğru uzandığından yine açık bir kompozisyon söz konusudur.

Ön yapı: Bu çalışmada at silüet şeklinde ve biraz da transparan bir oluşumla yer almaktadır. Arka planda biraz sisli bir perde hissiyatı uyandıran, fırça darbelerine benzer karalama mevcuttur. At sadece tek boyutlu görülmekle birlikte ve önde iki ayakları birbirine çapraz şekilde, arka ise iki ayakları da kendi içlerinde birbirine paralel şekilde, en arkada da iki tane ayak kullanılmıştır. Toplamda atın altı tane ayağı olduğu görülmektedir. Atın kafası yere eğik ve vücuduna göre daha küçük çizilmiştir. At havada ve altında ne olduğu belli olmayan karalamalar dikkat çekmektedir. Manzara tasvirinin nerede olduğu belli edilmemiştir. Atın başı dışında sadece çizim olarak dış hatları mevcut vücudu boş olarak yerleştirilmiş olduğundan saydam bir şekilde arka plan görülmektedir. Işık kaynağı dağınık bir şekilde yer almıştır.

Arka yapı: Genel olarak çalışmada at figürü soyut olarak ele alınmıştır. Atlar havada gibi gözükme ve resmedilen at tam olarak belirsiz bir şekilde tasvir edilmiştir. At olduğu görülmekle birlikte, gerçekte olduğu gibi tasvir edilmemiş, ata bir ruhsal yükselme özelliği yüklenmiştir. Atın üstünde insana benzeyen hayali gibi duran bir figür yerleştirilmiş ve atla birlikte yükselmiş olması da, figürlere farklı anlamlar yüklemiştir. Resmin ortasından çıkan hortum, at ve binicisini gökyüzüne yükseltmiştir.

Resim 3. Fevzi Karakoç, Atlılar ve İnsanlar, 1991, Gravür, 50x33 cm (URL 5).

Renk: Resimde koyu kırmızı ve beyaz iç içe geçmiş şekilde hakim renkler olarak yer almıştır. Özellikle beyaz kırmızı ve siyah renkleri resimde çok yoğun olarak kullanılmış olduğu görülür. Resimde arka planla, net kontrast alanlar vardır. Atların renkleri kırmızı ve beyazın iç içe geçmesiyle oluşmuştur. Resimde genel olarak renkler soluk ve nötr renkler tercih edilmiştir.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda yerleştirme, yedi plan şeklinde şeritler içine figürler yerleştirilerek, birbirine paralel alanlardan oluşmaktadır. Yatay planlarda film şeridi gibi bir dizilim yer almaktadır. Açık bir kompozisyondur, çünkü atlar resmin dışına doğru hareket etme hissiyatı uyandırmaktadır.

Ön yapı: Bu çalışmada çizilmiş toplamda yirmi bir at figürü ve atların üzerinde insan tasvirleri bulunmaktadır. Atların hepsi sağa ya da sola koşar halde tasvir edilmiş ayaklarının duruşları hep aynı gözükmektedir. Aynı yönde konumlandırılmış atlar, aynı yöne doğru koşma vaziyetindedirler. Atlar sadece tek boyutlu görünmekte ve her bir atın ayağı önde bir, arkada bir olmak üzere, toplamda iki tane ayağa sahip şekildedirler. Atlar hareket olarak, gelişi güzel konumlandırılmıştır. Yedi satır var ve her satırda üçer simetrik atlar konumlandırılmıştır. Atların kafaları yere eğik vaziyette resmedilmiştir. Işık kaynağı görünmüyor resimde gölgeler mevcut değildir.

Arka yapı: Çalışma da yine soyutlama mevcuttur. Atlar havada gibi görülmekte ve resmedilen atlar ve insanlar stilize şekilde tasvir edilmiştir. Atlıların aralarında kaktüsü andıran bitkiler görünmektedir. Bu sebeple eserin çöl ortamını andıran bir teması olduğundan söz edilebilir. Atlar havada uçar vaziyette yer almaları kompozisyona manevi açıdan farklı anlamlar yüklemektedir. Yine sanatçının uçan atlarla mitolojiye bir gönderme yaptığı söylenebilir.

Resim 4. Fevzi Karakoç, Geçmiş Üstüne Atlar, Serigrafi (URL 6).

Renk: Resimde sadece arka planda mor ve kahverengi yer almaktadır. Bu durum bir renk kontrastlığı oluşturmaktadır. Özellikle beyaz mor ve kahverengi renkleri resimde çok yoğun olarak kullanılmıştır. Atlar ve insanlar beyaz renktedirler. Resimde genel olarak renkler canlı ve parlak kullanılmıştır.

Kompozisyon: Kuruluş ve kompozisyonda zikzak bir yerleştirme söz konusudur. Orta da koyu alanla, resim alanı ikiye ayrılmış, atların simetriğe yakın bir şekilde sadece planlar biraz aşağıya yukarıya kayarak bir yerleştirilme durumu oluşturulmuştur. Açık bir kompozisyon görülmektedir

Ön yapı: Bu çalışmada ağırlıklı olarak at figürleri ön plana çıkmaktadır. At figürleri toplam dokuz adettir. Atların ayaklarının duruşları hep aynı tasvir edilmiş. Atlar aynı yöne doğru koşma vaziyetindedirler. Arka planda üç tane büyük ortalı alt alta sıralanmış atlar mevcuttur. Atlar sadece hacimli olarak yer almakta ve her bir atın önde bir tane, arkada bir tane olmak üzere, iki tane ayakları mevcuttur. Atlarla estetik bir birlik oluşturulmuştur. Toplamda altı tane satır ve her satırda bir atlı adam bulunmaktadır. Birinci satırda ki at en solda, İkinci satırdaki at en sağda olacak şekilde, altıncı satıra kadar belirli bir düzen içinde atların konumlandırılması devam ettirilmiştir. Arka planda toplam orantılı bir şekilde üç adet at tasviri yer almaktadır. Manzara tasvirinin nerede olduğu belli değil çünkü herhangi dışarıda veya içeride bir yerde olduğunu belli edecek tasvirler görülmemektedir. Işık kaynağı görünmüyor ama arka planda koyu gölgeler mevcuttur.

Arka yapı: Genel olarak çalışma da soyut bir işleme tazı vardır. İnsanlar havada gibi gözükmekte ve resmedilen atlar ve insanlar tam olarak ne olduğu belli olmayacak şekilde tasvir edilmiştir. Ancak bu durum figürlerin boş ve beyaz olarak ele alınması, manevi olarak kompozisyona değişik anlamlar yükleyebileceği düşünülmektedir. İç içe geçmiş atlarla sanatçı sanki kendi ruh halini atlarla anlatmıştır. İzleyicide beyaz tonlarındaki atlar, pembe tonlarındaki atların üzerinde geçip giden anılar ve hayaller gibi tasvir edilmiş hissiyatı uyandırmaktadır.

Resim 5. Fevzi Karakoç, Eski Katmanlar Üstüne, 2005 (URL 7).

Renk: Resimde arka planda beyaz ve kahverengi iç içe geçmiş bir vaziyette kullanılmıştır. Özellikle kahverengi tonları, resimde çok yoğun olarak yer almıştır. Resimdeki çizimler kontrastın etkisiyle oldukça belirgin bir halde bulunmaktadır. Sebzeler meyveler ve insanlar tamamıyla kahverengi bir tonda monokromatik renkte verilmiştir. İnsanların renkleri siyah, geri kalan bütün objeler, kahverengi ile işlenmiştir. Resimde genel olarak renkler koyu açık dengesi gözetilerek kullanılmıştır.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda dağınık çizgiler yer almıştır. İnsanlar üçgen bir alan oluşacak şekilde yerlerini almıştır. Bu yüzden konumlanan nesne ve insanlar baz alındığına üçgen bir yerleştirme söz konusudur. Açık bir kompozisyon mevcuttur.

Ön yapı: Karakoç'un bu çalışmasında alışılmışın dışında daha farklı, atlarla beraber insan ve meyve figürleri daha gerçekçi kullanılmıştır. Bu çalışmada toplamda çizilmiş bir tane at, altı tane insan figürü ve dört biber, üç tane de nar olmak üzere, yedi tane sebze görüntüsü bulunmaktadır. At figürü çizgilerden oluşturulmuş ve dilini çıkarmakta diline baskı eden dişleri de ön plana çıkmaktadır. At sola doğru koşma vaziyetinde ve konumlandırılmış sebzeler atın etrafında yer almaktadır. Resmin sağ üst kısmında başsız bir at vardır. Arka planda eski boş kitap sayfasını andırarak renklerde sade kâğıt deseninde bir yer bulunmaktadır. Resimde yer alan bütün objeler üç boyutlu çizilmiş ve gerçekçi bir görünüme sahiptirler. Atın kafası öne doğru bakar vaziyettedir. Işık kaynağı sol çapraz yukardan verilmiş bir halde resimde at hariç insanların ve sebzelerin üstten gölgeleri çapraz zemine düşmüş şekilde durmaktadır.

Arka yapı: Manzara tasvirinin nerede olduğu belli değildir fakat cisimlerin gölgelerine göre ışık aldığı bir yerde olduğu tahmin edilebilir. Genel olarak çalışma stilize ve soyutlanarak ele alınmıştır, çünkü at havada ve insan

boyutları sebzelerden daha küçük bir halde gibi gözükmeştir. Sola bakan at ejderha görünömlü ve öfkeliştir. Türk mitolojisinde nar güzelliği, bolluk ve bereketi, biber ise acı ve ölümlü simgelemektedir. Bu eserde nar ve biber mitolojik öğeler taşımaktadır.

Resim 6. Fevzi Karakoç, Karede, 1991, Gravür, 50x33 cm (URL 8).

Renk: Resimde arka planda gri ve tonları iç içe geçmiş bir vaziyette durmaktadır. Özellikle gri ve siyah rengi resimde çok yoğun olarak kullanılmıştır. Resimdeki çizimler de kontrastın etkisi oldukça düşük belirgin olmayan bir halde bulunuyor. Resimdeki atlar tamimiyle siyah bir renkte gözükmeştir. Resimde genel olarak renkler soluk ve cansız kullanılmıştır.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda yatay olarak bir konumlandırma mevcuttur. Yerleştirmede bazı önceki resimlerinde olduğu gibi paralel planlarla, sekiz satırı animsatan bir kuruluş mevcuttur. Aynı şekilde bu durum da film şeridi hissiyatı uyandırmaktadır. Ayrıca kompozisyon alanı otuz iki parçaya bölünmüş ve eşit aralıklarla karelerin içleri doldurularak tekrar edilmiştir. Atlılar birim tekrarı şeklinde sıralanmış değişen hareketleriyle konumlanmışlardır. Açık bir kompozisyon söz konusudur.

Ön yapı: Karakoç'un bu çalışmasında toplamda yatay olarak dört dikdörtgen yan yana, sekiz tane dikdörtgen ise alt alta yani otuz iki tane dikdörtgen kutular bulunmakta. Bu çalışmada toplamda çizilmiş otuz iki tane at figürü bulunmaktadır. Atlar da otuz iki tane karenin içine konumlandırılmıştır. Atların resmedilmesinde sanki sulu boya fırça darbeleri varmışçasına bir etki verilmiştir. İlk sıradaki atlar sola doğru paralel bir şekilde 2. Satırdaki atlar ise sağa doğru paralel bir şekilde konumlandırılmış yani tek sayılı kutularda atlar sürekli sola çift sayılı kutularda ise atlar sağ tarafa gitmektedir, seri bu şekilde devam etmektedir. Arka planda eski boş kitap sayfasını andırarak renklerde sade kâğıt deseninde bir yer bulunmaktadır. Resimde yer alan atlar tek boyutlu çizilmiştir. Atların kafaları öne doğru bakar vaziyettedir. Işık kaynağı resimde bulunmamaktadır bundan ötürü gölgeler mevcut değildir. Manzara tasvirinin nerede olduğu belli değildir, çünkü herhangi dışarıda veya içerde bir yerde olduğunu belli edecek tasvirler bulunmamaktadır.

Arka yapı: Genel olarak çalışma da figürler stilize edilmiş ve soyutlanmıştır. Atlar havada durmaktadır. Yapılan eserde atlar, eşit kareler içerisinde simetrik olarak sanki satranç tahtasında gibi konumlandırılmıştır. Atlılar her bir karede farklı bir savaş sahnesini canlandırmaktadır.

Resim 7. Fevzi Karakoç, Arka Arkaya, 2001, Litografi, 50x70 cm (URL 9).

Renk: Resimde arka planda üst kısımda gri ve tonları iç içe geçmiş bir vaziyette durmaktadır. Altta kiye bölünmüş karelerde ise arka plan sarı renktedir. Onun altında yer alan küçük dikdörtgen arka plan ise gridir. Resimde sanatçı yeşil, siyah kırmızı renkler az ve gri rengi çok yoğun olarak kullanılmıştır. Resimdeki çizimler de kontrastın etkisi belirgin şekildedir. Resimde yer alan üst kısımdaki atlar yeşil ve kırmızı renktedir. Alt kısımda yer alan atlar ise siyah konturlu kahverengidir. Atların üzerlerinde yer alan adamlar atların rengine bürünmüştür. Sadece alttaki adamlar yeşil renktedir. Resimde genel olarak renklerin kromaları yüksektir.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda alan yatay olarak ikiye bölünmüştür, alttaki geniş alandaki figürlerin kafaları yukardaki alana geçirilerek, bağlantı sağlanmıştır. Altta ki büyük dikdörtgen alan iki eşit parçaya ayrılmıştır. Dikdörtgen alanlardan oluşan bir yerleştirme mevcuttur. Yine atların ayakları kompozisyon sınırına sığmadığından dolayı, açık bir kompozisyon kuruluşu vardır.

Ön yapı: Karakoç'un bu çalışmasında toplamda altı tane at bulunmaktadır. Atların üzerlerinde insan figürleri bulunmaktadır. Atların kafaları yere bakmakta ve üst kısımdaki atlar sola doğru alt kısımdaki atlar ise sağa doğru koşar bir vaziyettedir. Resimde ortayı az geçecek şekilde üstte yan yana dört tane at konumlandırılmıştır. Altta ise ortadan bölünmüş iki tane kare alan ve alanlarda birer tane at bulunmaktadır. En altta ise küçük bir dikdörtgen boş arka plan bulunmaktadır. Üstte yer alan arka planda rastgele kuru kalem etkisiyle karalanmış çizgiler bulunmaktadır. Resimde yer alan atlar tek boyutlu çizilmiştir. Resimde içine yerleştirilmiş atların dışında ince düz çizilmiş hatları belli olan çizgiler yer almaktadır. Işık kaynağı resimde bulunmamaktadır bundan ötürü gölgeler mevcut değildir. Manzara tasvirinin nerede olduğu belli değildir.

Arka yapı: Çoğu çalışmada olduğu gibi atlar yer almakta, rastgele konumlandırılmış bir şekilde durmaktadır. Resimde atlar gerçek görüntülerinin haricinde farklı bir kimlik içinde gibidirler. Askerler ve atlar zırhla donatılmış ve savaş meydanında koşuyor gibi görünmektedir. Eserin üst kısmında bulunan dört at sırasıyla; savaşa katıldık, savaştık, kan döktük ve kazandık anlamında tasvir edildiği izlenimini yaratmaktadırlar.

Resim 8. Fevzi Karakoç, Foto Karelere, 2000, Serigrafi, 50x70 cm (URL 10).

Renk: Resimde arka planda gri ve turuncunun tonları iç içe geçmiş bir vaziyette durmaktadır. Resimde yeşil mavi turuncu ve gri rengi çok yoğun olarak kullanılmış. Resimdeki çizimler de kontrastın etkisi oldukça yoğun şekilde hissedilmektedir. Resimde yer alan atlar yeşil, ayakları ise turuncu renktedir. Atların üzerlerinde yer alan adamlar mavi renktedir. Resimde genel olarak renkler oldukça canlı tonlarda ele alınmıştır.

Kompozisyon: Bu kompozisyonda alanlar simetrik bir şekilde dikey ve yatay olarak, sekiz eşit parçaya çizgilerle ayrılmıştır. Figürlerin başları ve ayakları her bir alanının dışına taşarak, alanlar arasındaki bağlantıyı sağlamaktadırlar. Yine hareketli bir kompozisyon atların yönleri ve ayak hareketleri sayesinde oluşturulmuştur. Devam ediyor hissiyatı içinde yerleştirilen figürlerden dolayı, açık bir kompozisyonudur.

Ön yapı: Karakoç'un bu çalışmasında toplamda sekiz tane at bulunmaktadır. Atların üzerlerinde insan figürleri bulunmaktadır. Atların kafaları yere bakmakta ve hepsi sola doğru koşar bir vaziyettedir. Resim ortadan ikiye bölünmüş her kare yan yana iki tane ve alt alta dört tane olmak üzere toplam kare sayısı sekiz adettir. Kareler içerisinde atlar yer almaktadır. Kareleri bölen çizgiler bulunmaktadır. İnsan figürleri belli belirsiz bir haldedir. Işık kaynağı resimde bulunmamaktadır bundan ötürü gölgeler mevcut değildir.

Arka yapı: Kompozisyondaki öğeler soyutlanmış, Atlar belirli bir şekilde konumlandırılmıştır. Resimde atlar ve insan figürleri, stilize edilerek ayrıntılardan arındırılmıştır. Savaşa giden atlılar dötrnala koşmakta olduğu düşüncesi uyandırmaktadır. İzleyicide teçhizatla dolu görkemli atlarla savaşa gitme görüntüsü uyandırmaktadır. Savaşı kazanmak ve zafere ulaşmak hissiyatı verilmiştir.

4.Fevzi Karakoç İle Röportaj¹

Sanat sizin için ne ifade ediyor?

Ben sanata yaşam biçimi olarak bakıyorum. Ayrıca sanat; toplumların eğitilmesi, estetik beğenilerinin yükselmesi ve medenileşmeleri için gereken en büyük unsurlardan birisidir. Geçmiş toplumların sanat eserlerini incelemek, gelişmişlik düzeyini belirlemede bir ölçüttür. Günümüz için ise aynı şeyler geçerliliğini korumaktadır. Bir toplum sanat yapabiliyorsa gelişmiş, sanat yapamıyorsa gelişmemiştir. Bununla birlikte sanat yaratıcılık demektir. Sanatı yaratabilecek beğeniye veya eğitime sahip bir toplumda, sanat kendiliğinden gelişmektedir.

Size sanatın insan yaşamındaki yeri nedir?

Sanat; insanın yaşamında kendini ifade edebilme, dışa vurabilme yöntemlerinden veya yollarından birisidir. Sanatçı, eser üretirken kendisini ifade etmiş olur. Bir kişi, sanat eserini izlerken keyif alıyorsa ve o yaratının güzelliğinden faydalaniyorsa kendi beğenilerini de geliştirmesini sağlar. İnsanlar; müzeler, konser salonları ve sergi salonları gibi yerleri gezerken farkına varmadan izlediği eserlerle birçok şey kazanmış olur. Bu durum beğenilerini yükselterek kendilerinin de daha duyarlı bir birey olmalarının yolunu açar.

Sanatın sizin hayatınızda ki yeri nedir?

Sanata, öğrencilik yıllarımda başladım ve ayrıca çok severek ve vazgeçilemeyecek bir olay olarak bakıyorum. Otuz senedir sanatla ilgileniyorum. Sanat, hem benim en iyi dışa vurum yöntemim, hem de kendimi ifade edebilme ve sürekli beraber olduğum bir olgudur. Bununla birlikte topluma bir şeyler bırakabilmenin en iyi yollarından birisidir. Herkes geriye güzel bir şeyler bırakır. Eserlerin korunması sağlanırsa, gelecekteki nesiller de onlardan yararlanır.

Size sanatçı ile sanat eğitimcisi arasında fark var mıdır?

Sanatçı, tamamen yaratıcı biri olmak zorundadır. Bugün için sanat yapmaktan öte neyi yaptığı önemlidir. İşçiliği her toplumda, herkes yapabilir. Önemli olan orijinal farklı yapılmamış yaratıları bulup, onları yapabilme yeteneğinin olmasıdır. Sanatçı, bir sanat dili yaratabilmek ve kendini ortaya koyabilmek için, eserlerinde orijinal taklit edilmemiş ve başkalarından alıntı yapılmadan oluşturulmuş özgün bir kişiliğe sahip olmalıdır. Eğitimci ise karşısındaki insanlara olmuş veya olabilen sanat olaylarını, eserlerini anlatarak onlara eğitim yoluyla sanatın anlaşılmasını sağlayan kişidir. Her eğitimcinin sanatçı olabilmesi çok zordur. Keşke hepsi de sanatçı olabilseler.

Sanat eğitim kimliğiniz mi yoksa sanatçı kimliğiniz mi sizin için daha önemli?

Sanatçı kimliği her zaman için çok daha önemlidir. Çünkü sanatçı kimliği, özgün ve farklı insan olmak demektir. Sürekli yaratı yapabilen, yani eser üreten ve farklı bir şeyleri koyabilen insan demektir. Eğitimcilik de bildiğimiz gibi öğretme olayı vardır. Kendi yaptığını veya yarattığını değil de, toplumların ve ülkelerin yapmış olduklarını anlatarak, bireylere bir şeyler kazandırmaya çalışırsınız. Yeni sanatçıların oluşması için, eğitimcinin de çok iyi bir sanatçı olması gerekir. Her çıkan yeniliği ve farklılığı gören iyi bir eğitimci, çocukları ilgileri doğrultusunda yönlendirebilir. Çocukların yaptıkları doğru bir biçimde eleştirilemezse çok güzel şeyler de yok olabilir. Bir alternatif olarak "Pierra Bernard" ın böyle bir görüşü bulunmaktadır.

¹ Limon, Furkan. "Fevzi Karakoç'la görüşme. 29- Mart 2020- İstanbul.

2008 yılına kadar Paris'te tasarım eğitimi verdiniz eğitimci ve tasarımcı kimliklerinizin birbirilerine etkileri nelerdir?

Bana göre bu iki etkinlik birbiriyle bağlantılıdır. Bir tasarımcı için yeni tasarım planı toplumun benimsediği her hangi bir konuda özgün bir şeyler ortaya çıkarmaktır. Benzer şekilde eğitmenin görevi öğrencisinin zaman içerisinde özgün projeler üretmesini sağlamaktır. Öğrencilerin acemice uygulamaları eğitmeni memnun etmemelidir. Bir eğitimci kendi bilgi ve deneyimlerini esas alarak öğrencilerine aktarmalıdır. İyi bir eğitimcinin yapması gerekende budur (Aytoğ ve Ürkmez, 2014: 31).

Sanatın hangi alanlarında çalışmalarınız mevcut?

Şu anda grafik tasarım bölümünde özgün baskı dallarında; tahta baskı, gravür ve litografi olarak üretimlerimi gerçekleştiriyorum. 30-40 yıldır tuval üzerine yağlı boya resim yapıyorum. Bunun yanı sıra benzer farklı şeylerde arada çıkıyor.

Sanat eserlerini hangi ruh haliyle oluşturuyorsunuz?

Sanatı, her dakika oturup yapamazsınız. Öylesine yapılacak bir iş değildir. Her dakika oturup yapabiliyorsan onun adı zanaattır. Sanat, yaratı olduğu için düşüncede yeni veya farklı bir şey çıktığında oturup yapılabilir. Yani her gün yapılabilen bir şey değildir ve önceden planlanamaz. Çünkü planladığın zaman, zaten bildiğin bir şeyi yapıyorsun demektir. Tesadüfleri görüp farkına vardığın ve doğaçlamalarının sonucunu iyi takip edebildiğin zaman, yeni bir şeyler yakalamak mümkündür. Ayrıca çok iyi bir entelektüel kültüre sahip olmak gerekir. Entelektüel kültürün farkındalığı eserlerini dışa vururken de ortaya çıkar.

Eserlerinizi üretirken ilham aldığınız şeyler var mı?

İlham aldığım şey genellikle müziktir. Daha doğrusu ilham almaktan ziyade, çalışırken de resimle daha kolay bir bağ kurmayı sağlıyor. İlhamı nerden alacağın hiç belli olmaz, bu sebeple de her oluşumdan farklı bir şeyler yakalanabilir.

Hangi sanat alanında üretirken mutlu oluyorsunuz?

Resim yaparken genellikle mutlu oluyorum. Yani resim yaptığım zaman iyi bir eser ortaya çıkmışsa bu beni mutlu ediyor.

Şimdiye kadar ne kadar eser ürettiniz?

Bilmiyorum, çünkü ne kadar olduğunu hiçbir zaman saymadım. Eserlerimin birçoğu satıldı ve satılmaya da devam ediyor. Bitince yenisini yapıyorum. Son yıllarda resimlerimin birçoğu dijital ortama aktarıldı. Ondan öncekilerinin bir kısmı hala duruyor.

Eserlerinizde farklı teknikler kullanıyor musunuz?

Teknik her zaman değişir. Bir önceki yaptığın resim, sana sonraki yaptığın resim için ipuçları verir. Yani yol gösterir. Bulduğun tesadüflerin ve ortaya çıkan şeylerin bilincindeysen, her zaman daha farklı ve yeni bir şeyler yakalayabilirsin.

Baskı resimde kendi geliştirildiğiniz farklı yaklaşımlar oldu mu?

Kendi tarzımı yarattım. Bu tahta baskıda daha belirginleşti. Tek kalıpta 7-8 renk baskı yapabildim. Gravürde de farklı şeyler yaparken tesadüfen ortaya bir şeyler çıkıyor. Tesadüfleri geliştirmek, yavaş yavaş tarzını oluşturur.

Size Türkiye’de baskı resmin yeri nedir?

Baskı resim, bir orijinal resme ulaşamayan insanların alabilmeleri için çoğaltılabilen resimdir. Resim çoğaltıldığı için fiyatları uygun olmaktadır. Böylece her sınıftan insanın buna sahip olabilmelerini ve ulaşabilmelerini kolaylaştırır. Özgün baskı ilk ortaya çıkış sürecinde geniş kitlelere çoğaltılıp yayılmıştır. Reklam veya bir takım dinsel konular için yapılmıştır. Özgün baskı, sonuçta her eve girebilmesi mümkün olabilecek bir sanat alanıdır.

Size özgün baskı resimle grafik tasarım arasında bir etkileşim kurulabilir mi?

Eskiden tatbiki güzel sanatlardan itibaren günümüz grafik bölümlerinde olan bir ders dizisidir. Biz orada ki çalışmalarla çocuklara bir estetik beğeni kazandırıyoruz. Yani yapılan afişler, ambalajlar ve plak kapakları gibi bütün öğretimlerde, daha estetik ve daha güzel işler yapabilmeleri için yaratıcılığı kullanmaktadırlar. Baskı deneysel ve açık bir uğraşdır. Çocuklar, baskı yaparken el yetenekleri de gelişir. Ayrıca çocukların elle beyin arasındaki koordinasyonunu sağlıyoruz. Bu durumda da diğer yaptıkları işlere aktarmasını öğreniyorlar.

Size eğitim kurumlarında hangi tekniklerin uygulanması gerekir? En uygun teknik hangisidir?

Hangi tekniğin uygulanması gerekir diye bir kural yoktur. İnsanlar ellerindeki hangi imkânlarla sahipse her teknik güzeldir ve uygulanabilir. Basit malzemelerden, örneğin karton baskıdan bile faydalanılsa, yapılan güzel olur. Baskı yaparken, şunların olması gerekir veya bunların olması gerekir diye de bir kural yoktur. Tabi ki modern atölyeler kurulsa, her şey tam teknik olsa, daha güzel olur. Maalesef eğitim kurumlarının çoğunda malzemeler, maliyet anlamında zor karşılanıyor. Bu nedenle en basitini bile bulsalar onu yapmalarını tavsiye ederim.

Sizce non toksik maddelerle baskı teknikleri uygulanabilir mi? Bu konuda bir deneyiminiz var mı?

Aslında kullandığımız bütün boyaların malzemeleri toksik madde içermektedir. Bu nedenle daha bilinçli olmak gerekir. Malzemeleri kullanırken; atölyeler havalandırılmalı, çok fazla tenneffüs etmemeli ve bilhassa ellere de dikkat etmek gerekmektedir. Genellikle özgün baskıda kullanılan en tehlikeli malzemelerden biri asitlerdir. Asitleri dikkatli kullanmak gerekir. Onun haricinde terebentin ve tiner genellikle temizlikte kullanılmaktadır. Boyalar; gravür veya matbaa boyasıdır. Bu boyaların çok fazla zararı bulunmamaktadır. Biz, atölyelerimizde boyaları terebentin veya tiner gibi temizleyici malzemeler yerine, yağ ile temizliyoruz.

Eserlerinizde hep at figürleri kullanmanızın bir sebebi var mı?

Kendi yaşadığım bölgemin veya coğrafyamın kültürünü dışa vurarak, modern farklı bir şeyler yapabilmek benim ana felsefemdir. Yani bir at resminin benzerinin tekrar aynısını yapmak yerine, bizim kültürümüzün içinde olduğu ama çok da öyle bariz şekilde göze sokmadığı eserler çıkarmaya çalışıyorum. Çünkü en iyi bildiğimiz kendi kültürümüz, kendi yaşamımızdır. Yani bir başkasının yaşamından etkilenerek resim yapmak veya eser yaratmak düşüncem olmamıştır.

Sizi en çok etkileyen eseriniz hangi eseriniz?

Eserlerimin hepsi de beni etkilemiştir. Ben bir eserimi eğer çok beğenmiyorsam ve beni tatmin etmiyorsa kesinlikle ona imzamı atmam. O iyice olgunlaşınca kadar bir kenarda bekler. Daha sonra, benden onay aldıysa o zaman ortaya çıkar.

Bir eseri oluşturmaya nasıl karar veriyorsunuz?

Önceden eskiz çizerek veya konuyu belirleyerek başlamıyorum. Daha doğaçlama çalışıyorum. Bir boyayı ilk sürüşümde oyun gibi gidiyor, devamında ne geldiği ne yapılacağı kendiliğinden oluşuyor. Zaten bir resmi bitirmeden de bırakmıyorum. Boyaların birbiriyle farklılık göstermemesi veya resmin o anda bitmesi için geniş bir süre gerekiyor. Resmi oyun gibi düşünebilirsiniz. Mesela, futbola başlarken ne planlarsan planla, oyun hiçbir zaman senin tıpa tıp düşündüğün gibi olmuyor. Nerede ne yapacağını, her fırsattan ve şarttan yararlanıp bilebilirsen ilerleyebilirsin.

SONUÇ

Fevzi Karakoç sürekli yeniyi arayarak üreten bir sanatçıdır. Türk resim ve özgün baskı sanatında eğitimci kimliğinin yanında, sanatçı kimliği de ön plana çıkmıştır. Almış olduğu birçok ödülün bulunması da sanatçı kimliğinin ön plana çıkmasının tescili olmuştur.

Fevzi Karakoç'u farklı kılan şey doğup büyüdüğü coğrafyadan etkilenmesi ve ele aldığı at figürlerini, olduğu gibi değil de soyutlayıp kompoze ederek eserlerinde, seyircinin de düşünmesine fırsat vermesi, yapıtlarını farklı ve özgün değer katmasıdır. Atlar bu yüzden sanatçının her eserinde genellikle soyut bir biçimde, hareket algısı oluşturarak, kullandığı vazgeçilmez bir figür haline gelmiştir.

Eğitimci kimliğinin yansırı sanat yönüne de çok ağırlık veren Karakoç, sürekli özgün farklı olanı aramakta ve yalnızca böyle bulunduğu sürece eserler üretilebileceğini söylem olarak dile getirerek, eserlerine dikkat çekmektedir. Onun yapmış olduğu bu eserler hem ülkemizi gerek yurt içinde gerekse yurt dışında temsil etmiş, Türk resim ve baskı sanatına katkı sağlamıştır.

Baskı alanında her türlü baskıyı deneyip uygulayan Karakoç eserlerinin sayısını bilmemektedir çünkü önemli olan onun için sayılar değildir. Sanatçı eserlerinin kalitesini ön planda tutmaktadır.

Günümüzde dijitalleşmeye rağmen eserlerinin çoğunu özgün baskı teknikleriyle resmeden Karakoç, tek kalıpla 7-8 renk basmayı başarmıştır. Hala üretmeye devam etmekte olan Karakoç halen İstanbul'da grafik tasarım alanında üniversitede sanat eğitimciliğine devam etmekte ve dersler vermektedir. Fevzi Karakoç' un bizzat kendisiyle yapılmış olan röportaj bölümü, birçok konu hakkında bilgi sahibi olunmasını sağlamış ve sanat alanında sanatçının neler yaptığına dair, alana ışık tutacak bilgiler oluşmasına olanak sağlamıştır. Sanatçının, büyüdüğü coğrafyadan etkilendiği ele aldığı çalışma konularında, apaçık bir şekilde görülmesiyle birlikte, Karakoç un hem dünya görüşünü hem de sanat anlayışındaki konu tercihlerini ortaya koymaktadır. Buradan da sanatçının yöreselden beslenerek evrensele gidişteki macera yollarını ve genel olarak sanata pozitif katkıları sonucu olarak ortaya çıkarmaktadır. Çalışmalarında kullandığı stilize at figürleri ve doğa görüntüleri bir üslup birliği oluşturmakta ve eserlerine sanatçının imzası gibi bir nitelik kazandırmaktadır. Türk resim ve baskı sanatına önemli katkılar sağlayan sanatçı, bu alandaki yerini alırken hem literatüre girmiş hem de gelecek nesillere bıraktığı eserlerle katkı sağlayarak sanatın yapı taşlarındaki yerini almıştır.

Sanatçıyla yapılan röportaj da araştırmaya yeni bir ufuk kazandırmış ve sanatçının dünya görüşü ve genel olarak sanat eserleri hakkında öznel görüşlerini yansıtarak, sanat dünyasına kazandırılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abacı, H. (2018). Baskı Resimde Anlatımcı İfadeciliği İle Güler Akalan. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(25), 65.
- Aytoğ, E., & Ürkmez, B. (2014). Grafist 18. *Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Yayınları*, 31.
- Demir, H. (2011). Özgün baskiresim sanatı ve sanatta demokratik paylaşım. *Sanat Dergisi*, 0(20), 78.
- Demirel, A., & Yayan, G. (2020). Günümüz Türk Resminde Minyatür Sanatına Çağdaş Yaklaşımlar. *Turkish Studies*, 15(3), 1777.
- Ersoy, A. (2004) 500 Türk Sanatçısı “Plastik Sanatlar”, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Fırıncı, M. (2013). Dijital Çağda Geleneksel Baskı Resim ve Teknikler Arası Geçiş (Melezleşme). *Sanat & Tasarım Dergisi*, 4(4), 128.
- Gülses, R. (2014). Türkiye’de özgün baskiresimin gelişimi bağlamında Fevzi Karakoç. Yüksek lisans tezi, T.C. Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 85-102.
- Kassap, S. (2010). Günümüz özgün baskı sanatında ifade biçimleri. Yüksek lisans tezi, T.C. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 78.
- Kayahan, Z. (2019). Disiplinlerarası Süreçte “Resim-Baskiresim Yakınlaşmaları” Üzerine Bireysel Söylemler. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 8(61), 1136.
- Kayahan, Z. (2020). Baskı Resim Alanında Bir Duayen Süleyman Saim Tekcan Ve “Uygurluklar Serisi” Üzerine. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, (26), 158.
- Kıncık, M. (2015) *Grafik Tasarım Tarih Ve Teknoloji*, Ankara: Gazi Kitabevi.
- Kıran, H. (2016). Çağdaş baskı resim sanatına genel bir bakış. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 6(1), 73.
- Limon, F. (2020) . ‘Fevzi Karakoç’la görüşme. İstanbul
- Öztürk, M. (2016). Viking ödüllü baskiresim sergileri ve sanatsal kazanımları. *Yıldız Journal of Art and Design*, 3(1), 84-89.
- Tarlakazan, E. (2017). Türkiye Cumhuriyeti Tarihinin ilk yıllarında afişlerde imge olarak kadın: gösterge bilimsel bir analiz. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 7(1), 182.
- Turani, A. (2015) *Sanat Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- URL 1: <https://tiyatrolar.com.tr/fevzi-karakoc>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 2: https://tr.wikipedia.org/wiki/Fevzi_Karako%C3%A7#%C3%96d%C3%BCller, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 3: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 4: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 5: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 6: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 7: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 8: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 9: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- URL 10: <http://fevzikiparokoc.net/ozgun-baski/>, Erişim tarihi: 30.03.2020.
- Yalın, A. (2020). Fevzi Karakoç’ta Evren - Figür İkililiği, *Varlık Dergisi*, 46.